

Posudek na diplomovou práci Terezy Randákové: "Jsme jiná škola" - vytváření cílů a obsahů vzdělávání na základních školách. UPCE 2017

Autorka předkládá k posouzení výjimečně hlubokou práci o vzniku jedné „alternativní školy“. Ptá se, proč takové školy vznikají, jaké jsou a jak se vymezují. Teoretická východiska zakotvuje vhodně v institucionalizaci, neboť popisuje formativní období zakládání školy skupinou rodičů a nadšenců a první rok jejího fungování. Zabývá se následně legitimizací této školy, a to dvojího druhu – vůči státním orgánům a vůči rodičům a ostatním realizátorům školy. Na základě práce Suchmana (1995) si všímá dvojího druhu legitimizace: pragmatické (škola musí fungovat podle nějakých předpisů, někdo musí být za chod organizace zodpovědný apod.) a morální (existence školy je ospravedlňována idejemi svobodného rozhodování dětí o výuce, škola má být vzorem a příkladem pro zkorumpovaný systém veřejných škol).

Autorka podrobně sleduje vývoj vztahů v týmu, kdy postupně vzniká napětí mezi zakladateli prosazujícími ideovější stanovisko dobrovolnosti činností a mezi najatými učiteli, kteří se snaží dětem předávat určité hodnoty, více strukturovat činnost a zároveň prakticky plnit nutné požadavky ministerstva. V týmu vzniká hierarchie a zakladatelé se snaží uplatňovat svůj vliv na chod školy. Celý proces nakonec vyústí v rozpad týmu a vznik dvou škol – ani „jiné školy“ nejsou tedy ideologicky jednotné. Zajímalo by mě, zda má autorka příležitost život škol sledovat i nadále a jak se celá situace dále vyvíjí. Má skupina s preferencí velké volnosti v chodu školy opět potíže při realizaci ideálu?

Cenný je i autorčin postřeh, že všichni vzdělávací aktéři (jak ve státních, tak v soukromých školách) zastávají diskurs „vzdělání ke štěstí“, avšak představy o tom, jak k onomu štěstí dojít a jaké institucionální prostředí je pro to ideální, se významně liší. Ve školách státních a ve státní politice vidí spíše rétoriku „zužování“ manévrovacích možností institucí, ve školách alternativních logiku „rozvolňování“ jednotných pravidel. Autorka sledovala vývoj v terénu dlouhodobě, podílela se jako dobrovolník na chodu školy. V práci velmi citlivě reflektuje svoji pozici a vlastní zkušenosti se vzděláváním. Práce je bohatá na citace, které dobře ilustrují argumenty autorky a situaci v terénu. Nebylo mi jasné, zda některé z citací byly (pro svou délku) i nahrávány, nebo zda jde vždy o zápisy z terénního deníku. I přes jisté záměrné oddálení autorky z textu mimo reflexivní kapitulu by mě kontext získání některých citací zajímal.

Práce se čte plynule, objevují se v ní však překlady (například ve jméně autorů) a chyby v gramatice (shoda přísudku s podmětem). Cituje se poctivě, chyběl mi jen Suchman 1995 v literatuře, literatura je bohatá.

Práci ráda doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Praze, dne 5. 8. 2017,

Hana Synková